

JEK KERUAK VA LINGVOPOETIK AN'ANALAR: SHE'RIY TILNING CHEGARALARI.

Gulmira Komilova Olimovna

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti tayanch doktoranti

ANNOTATSIYA Jek Keruakning she'riy uslubini o'rganish, uning madaniy va lingvistik jihatlariga e'tibor qaratgandek ko'rinadi. Maqolada Kerouakning tildan foydalanishi, uning madaniy landshaftlar tasviri va she'riyatida mavjud bo'lgan tematik elementlar haqida o'rganilgan. Shuningdek, Kerouakning ishi o'z davrining madaniy va lingvistik kontekstlarini qanday aks ettirganligi, shuningdek, keyingi adabiy harakatlarga ta'siri muhokama qilinadi.

ANNOTATION The study of Jack Kerouac's poetic style seems to focus on its cultural and linguistic aspects. The article examines Kerouac's use of language, his depiction of cultural landscapes, and the thematic elements present in his poetry. It can also be discussed how Kerouac's work reflected the cultural and linguistic contexts of his time, as well as its influence on later literary movements.

АННОТАЦИЯ Изучение поэтического стиля Джека Керуака, похоже, сосредоточено на его культурных и лингвистических аспектах. В статье рассматривается языковое использование Керуака, его изображение культурных ландшафтов, а также тематические элементы, присутствующие в его поэзии. Можно также обсудить, как творчество Керуака отражало культурный и языковой контекст его времени, а также его влияние на более поздние литературные движения.

Kalit so'zlar: Jek Keruak, Ikki tilli she'riyat, Bikultural identifikatsiya, Tilshunoslikda tajriba, Bit avlodi, Madaniy meros, Adabiyot tahlili, Ko'p madaniyatli adabiyot.

Key words: Jack Kerouac, Bilingual poetry, Bicultural identity, Linguistic experimentation, Beat generation, Cultural heritage, Literary analysis, Multicultural literature.

Ключевые слова: Джек Керуак, двуязычная поэзия, бикультурная идентичность, лингвистическое экспериментирование, бит-генерация, культурное наследие, литературный анализ, мультикультурная литература.

Ushbu maqolada lingvopoetikaning o'rganish ta'sirida badiiy aktuallashgan leksik vositalarning badiiy asar emotsional ekspressivligini ta'minlashdagi fikrlar bayon qilingan va ifodalab beriladi. Badiiy matn lingvopoetik tahlil qilinganda badiiy aktuallashgan leksik vositalar asosida badiiy takror, o'xshatish, qiyoslash, jonlantirishdan iborat mantiqiy tushunchalar ifodalab ketilgan. Maqolada ushbu tushunchalar Sadridin Ayniy va Jek Keruak she'rlari misolida tahlil qilingan. So'nggi bir necha o'n yilliklar davomida ikki tillilik bo'yicha tadqiqotlar keng yoritilgan, ammo hali ham ko'p narsalarni kashf qilish uchun imkoniyatlar keng. Ayniqsa, ikki tilda she'r yozish bilan bog'liq ikki tillilikning tendensiyalari, ta'siri, uslubiy yondashuvlari, muammolari va cheklovlarini o'rganadigan tadqiqotlar bo'yicha tizimli ko'rib chiqishda yetishmovchilik mavjud. Shu sababli, ushbu desertatsiyada tanqidiy tahlil va sintez jarayoni orqali ikki tilli va tilni qayta ishlash bo'yicha dolzarb tushunchalarni taqdim etishga qaratilgan. Shu bilan birga ikki tilda ijod qiluvchi shoirlarning she'rlarida ba'zi hususiyatlarni ko'rishimiz mumkinki, tillarning hususiy birliklari persivtiv funksiyasini, nominative funksiya, signifikativ funksiyalarni o'zaro barqarorligini ko'rishimiz mumkin. Shuni takidlab aytishimiz mumkinki, biz bilgan mashhur Jek Keruak, Beat avlodining asosiy timsoli, urushdan keyingi umidsizlik va ozodlikka intilish ruhini qamrab olgan romanlari va nasri bilan mashhur edi. Garchi u "Yo'lda" romani bilan mashhur bo'lsa-da, Keruakning she'rlari omma nazaridan chetga qolmay, yozgan she'riy to'plamlari va uning ikki tilli (fransuz va ingliz tillari) ijodiga ta'sir qilganligi yaqqol sezilarlidir. Uning Massachuse shtatining Louell shahrida fransuz-

kanada oilasida tarbiyalanganligi fransuz tilini uning birinchi tili ekanligini anglatardi va til va madaniyatning ikkilikligi uning ijodiy faoliyatiga singib ketdi, uning ba'zi asarlarida bu ikki tilli meros aks etgan. Jek Kerouakning fransuz va ingliz tillarida aniq yozilgan she'rlarini topish biroz qiyin bo'lishi mumkin, ammo uning nashr etilgan asarlarining aksariyati ingliz tilida. Biroq, Keruak fransuz tilida ba'zi asarlari yozgan va uning ishi fransuz tiliga tarjima qilingan yoki ingliz tilidagi matnlariga fransuzcha iboralarni kiritgan, bu uning ikki tilli tarbiyasini aks ettirgan. Mana, Kerouakning ikki tilli qobiliyatini ko'rsatadigan yoki tarjima qilingan bir nechta asarlaridan misollar: "Mexiko City Blues": Bu asosan ingliz tilidagi asar bo'lsa-da, Keruakning ushbu to'plamdagi she'riyat o'z-o'zidan paydo bo'lgan nasr va jazz ta'siridagi ritmlarning uyg'unligini aks ettiradi. Bu to'g'ridan-to'g'ri fransuz tilini aks ettirmaydi, lekin uning ikki tilliligi va bikulturalizm ta'siri tilning ritmi va tuzilishida seziladi.

"Pomes All Sizes": Keruakning fransuz-kanada merosini aks ettiruvchi ikki tilli elementlar yoki iboralarni o'z ichiga olishi mumkin bo'lgan she'rlar to'plami. Ushbu to'plam uning she'riyat assortimentini, qisqa xaykuslardan tortib, uzoqroq, ko'proq tafakkurga bag'ishlangan parchalarni namoyish etadi. Fransuz yozuvlari: Keruakning fransuz tilidagi yozuvlar to'plamlarini vafotidan keyin nashr etilganligi, jumladan, ba'zi she'rlar va qisqa nasriy asarlar ham bunga dalil bo'la oladi. Ushbu matnlar uning til va madaniy kelib chiqishini to'liq tushunish uchun juda muhimdir. "La vie est d'hommage" ("Hayot – hurmat") to'plami bunga misol bo'la oladi, unda uning ikki tilli yozuvchi sifatida ko'p qirrali va teranligini ko'rsatuvchi fransuz tilidagi yozuvlari mavjud.

Bir nechta asosiy topilmalar paydo bo'ldi: (a) ichki tilni qayta ishlash va ikki tillilikka ta'sir qiluvchi individual omillarni o'rganish tendentsiyasi ortib bormoqda; (b) nomuvofiq ta'sirlarning mavjudligi; (c) uslubiy yondashuvlarni qayta baholash zarurati; va (d) Malayziyada olib borilgan tadqiqotlarning yetishmasligi. Ushbu sharh shuningdek, ikki tilli va tilni qayta ishlash bo'yicha kelajakdagi tadqiqotlar uchun taklif

va imkoniyatlarni taqdim etadi.¹ Garchi Keruakning she'rlarida ikki madaniyatning elementlari uyg'unlashgan bo'lsada uning she'rlaridagi individual uslubi ajralib turadi. Uning she'riyatidagi madaniy birlik va ikki madaniyatning uyg'un elementlarini ko'rishimiz mumkin.

Beat avlodining markaziy arbobi bo'lgan Kerouac o'z she'riyatida jazzdan ilhomlangan spontan nasrning ritmi va mohiyatini aks ettirish uchun turli xil lingvopoetik vositalardan foydalangan. Uning she'rlaridagi lingvopoetik vositalarning tahlili va namunalarini keltiramiz:

1.O'z-o'zidan paydo bo'lgan nasr: Jazz improvizatsiyasi ta'sirida bo'lgan Kerouacning o'ziga xos uslubi, minimal tahrir yoki qayta ko'rib chiqish bilan ong oqimi uslubida yozishni o'z ichiga oladi. Ushbu uslub fikr va his-tuyg'ularning bevositaligini qo'lga kiritishga qaratilgan. Misol: "October in the Railroad Earth"ning boshlang'ich satrlaridan,- "October in the Railroad Earth is a great and wide and brooding nave of Time."²

2. Sensorli tasvirlar: Kerouac ko'pincha joy va atmosferani uyg'otish uchun jonli hissiy tavsiflardan foydalanadi. U o'quvchining his-tuyg'ularini jalb qilib, so'zlar bilan rasmlar chizadi. Misol: "Blue nocturnal neon buzz, / five-cent candy-mint gum machines / in the green-eyed ice cream cream / dream night fog."³

3. Ritmik iboralar: Kerouakning nasriy she'riyati ko'pincha jazz musiqasini eslatuvchi ritmik naqsh va takrorlarni o'z ichiga oladi. Bu ritmik sifat uning asarining

¹The Southeast Asian Journal of English Language Studies – Vol 26(1): 18 – 31 <http://doi.org/10.17576/3L-2020-2601-02> 18 A Systematic Review on Bilingualism and Language Processing from 2015-2019 SOH, OR-KAN School of Language Studies & Linguistics Faculty of Social Sciences & Humanities Universiti Kebangsaan Malaysia HAZITA AZMAN School of Language Studies & Linguistics Faculty of Social Sciences & Humanities Universiti Kebangsaan Malaysia hazita@ukm.edu.my HO, SU-MEI School of Language Studies & Linguistics Faculty of Social Sciences & Humanities Universiti Kebangsaan Malaysia

² Kerouac, Jack. "October in the Railroad Earth." 1959, San Francisco, California.

³ Jack Kerouac. "San Francisco Blues." First published January 1, 1991

musiqiylikiga hissa qo'shadi. Misol: "Mexico City Blues" dan: "To try and catch / the perfect phrase / that will explain / the whole thing / and everything / about my life."⁴

4. Onomatopoeia: Kerouac vaqti-vaqti bilan ular tasvirlagan tovushlarga taqlid qiluvchi so'zlarni ishlatib, she'riyatiga eshitish hajmini qo'shadi. Misol: "Old Angel Midnight" dan: "Chomp! / Grind! / Tooth in timbers; / Muffled drum."⁵

5. Ichki qofiya va alliteratsiya: Kerouac o'z she'rlarida uyg'unlik va musiqiylik hissi yaratish uchun ichki qofiya va alliteratsiyadan foydalanadi. Misol: "October in the Railroad Earth"-she'ridan: "October in the Railroad Earth / my railroad earth / my railroad eyes / my railroad shirt."⁶

6. Bo'g'in urg'usi: Kerouac ko'pincha she'riy ta'sirni kuchaytirish uchun satrlarining ritmini va metrini o'zgartirib, bo'g'in urg'usi bilan o'ynaydi. Misol: "Mexico City Blues" dan: "Christ I'm just a boy in front of you / Christ I'm just a man in front of you."⁷

Ushbu lingvopoetik vositalar, jumladan, Kerouac she'riyatining o'ziga xos va ifodali uslubiga hissa qo'shib, Beat Generation etosining o'z-o'zidan va jo'shqinligini aks ettiradi.

Jek Keruac odatda ingliz tilida yozsa-da, ikkinchi tilda yozilgan she'rlarida ba'zi xususiyatlar va ta'sirlar mavjud. Jek Keruacning ikkinchi tildagi she'rlaridagi qo'sh til elementlari tahlili:

1. Ikki tildan foydalanish: Kerouac, ayniqsa fransuz tilida yozgan ba'zi she'rlarida qo'sh tildan foydalangan. Bu uning fransuz kelib chiqishi va madaniy o'ziga xosligiga ishora sifatida qaralishi mumkin. Ikki til elementlari o'quvchini ingliz va fransuz tillari va madaniyati uyg'unligi bilan tanishtiradi.

⁴ Jack Kerouac. "Mexico city blues." Copyright © 1959. Grove Press New York

⁵ Jack Kerouac. "Old Angel Midnight." January 1, 1973. Booklegger/Albion

⁶ https://www.academia.edu/19841811/Kerouac_October_in_the_Railroad_Earth

⁷ Jack Kerouac. "Mexico city blues." Copyright © 1959. Grove Press New York

2. Ifoda xilma-xilligi: Ikkinchi tilda yozilgan she'rlar Kerouacga ifodalash va o'ynash uchun til va so'zlarning xilma-xilligini ta'minlaydi. Fransuz tilining tovush xususiyatlari, ritmi va ohanglari she'ning estetik fazilatlarini oshirib, o'zgacha his-tuyg'ularni qo'shadi.

3. Madaniy ma'lumotnomalar: Fransuz she'rlarida Kerouac frantsuz madaniyati, tarixi va adabiyotiga tez-tez murojaat qiladi. Bu uning ikkinchi tildagi she'rlari madaniy muhitga ega ekanligini va o'quvchilarni boshqa madaniy tajribaga chorlayotganini ko'rsatadi.

4. Tarjima va talqin: Ikkinchi tilda yozilgan she'rlarning tarjimasi va talqini boshqa tilda ifodalangan his-tuyg'u va fikrlarning to'g'ri yetkazilishini ta'minlaydi. Kerouacning qo'sh til elementlarini tushunish uning she'riyatining teranligi va rang-barangligini anglashda muhim rol o'ynaydi.

5. Til o'yinlari va aktyorlik faoliyati: Kerouac ikkinchi tilda yozgan ba'zi she'rlarida til o'yinlari va o'yinlardan foydalangan. Bu uning yozuvi o'ynoqi va jo'shqin ohangga ega bo'lib, adresatni she'rga tortish uchun tilning moslashuvchanligidan foydalanganligini ko'rsatadi.

Jek Kerouacning ikkinchi tildagi she'rlaridagi qo'sh til elementlari til va madaniyatlarning uyg'unligini nishonlaydi va uning she'rlariga chuqurlik va rang-baranglik qo'shadi. Ushbu elementlar o'quvchilarga boshqa til va madaniy tajribani taklif qiladi va Kerouac yozuvlarining universalligini oshiradi.

REFERENCES

1. The Southeast Asian Journal of English Language Studies – Vol 26(1): 18 – 31 <http://doi.org/10.17576/3L-2020-2601-02> 18 A Systematic Review on Bilingualism and Language Processing from 2015-2019 SOH, OR-KAN School of Language Studies & Linguistics Faculty of Social Sciences & Humanities Universiti Kebangsaan Malaysia HAZITA AZMAN School of Language Studies &

Linguistics Faculty of Social Sciences & Humanities Universiti Kebangsaan Malaysia hazita@ukm.edu.my HO, SU-MEI School of Language Studies & Linguistics Faculty of Social Sciences & Humanities Universiti Kebangsaan Malaysia

2. Kerouac, Jack. "October in the Railroad Earth." 1959, San Francisco, California.
3. Jack Kerouac." San Francisco Blues." First published January 1, 1991
4. Jack Kerouac." Mexico city blues." Copyright © 1959. Grove Press New York
5. Jack Kerouac." Old Angel Midnight." January 1, 1973. Booklegger/Albion
6. https://www.academia.edu/19841811/Kerouac_October_in_the_Railroad_Earth
7. Jack Kerouac." Mexico city blues." Copyright © 1959. Grove Press New York